

Leren van Koeien & Kansen (K&K): De plus van de melk wordt te vaak weggevoerd

Drie Koeien & Kansen-adviseurs en één Koeien & Kansen-veehouder buigen zich over het thema ‘ruwvoer en saldo-optimalisatie’. Wat hebben zij geleerd in Koeien & Kansen en wat kunnen de collega’s (adviseurs en veehouders) nu van hen leren? V-focus sprak met de adviseurs Ton Derks (adviseur bedrijfsmanagement en strategie bij DLV), Sjon de Leeuw (adviseur bedrijfsmanagement en strategie bij PPP-AgroAdvies), Barend Meerkerk (adviseur bedrijfsmanagement en strategie bij PPP-AgroAdvies) en Marinus De Vries (melkveehouder in Stolwijk).

ing. Geesje Rotgers

K&K-ADVISEURS

V.l.n.r. Ton Derks (DLV), Barend Meerkerk (PPP-Agro-Advies) en Sjon de Leeuw (PPP-AgroAdvies).

Foto: Geesje Rotgers

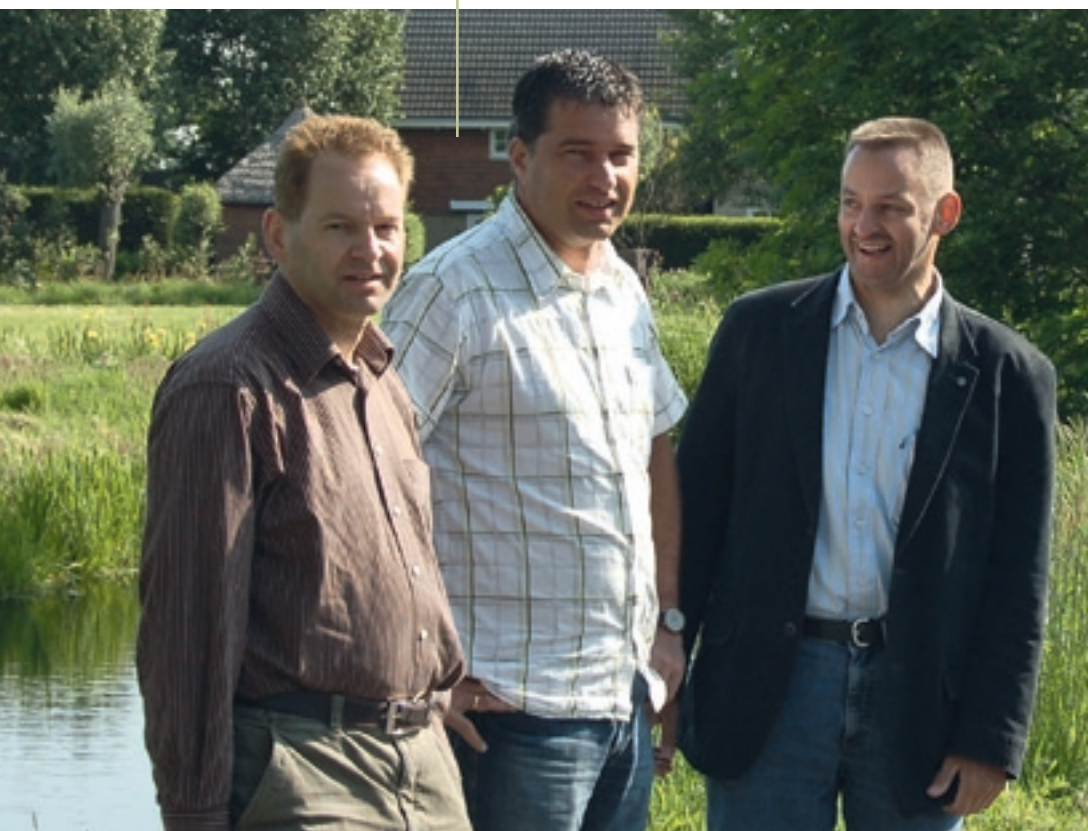
De K&K-veehouders staan bekend als echte mineralenmanagers. Maar wat leren hun adviseurs van zo’n project? “Iets uitproberen in de praktijk dat door het onderzoek wordt voorgesteld, dat kan op deze bedrijven. Binnen dit project is er veel experimenteerruimte. Daarnaast is het een uitdaging om de theorie van de wetenschap praktisch toepasbaar te maken voor veehouders”, motiveert Barend Meerkerk zijn deelname aan het project. Zijn collega Ton Derks noemt het zoeken naar

innovatie en dingen dúrven uitproberen als reden van zijn deelname: “Dit zijn veehouders die iets durven en dat leidt tot vernieuwingen. Denk bijvoorbeeld aan de bedrijfsspecifieke excretie die inmiddels door de overheid is omarmd. Deze komt voort uit K&K.” Sjon de Leeuw begeleidt het bedrijf van Marinus de Vries. “De omstandigheden van het veenweidegebied zijn specifiek. Hier kun je met een relatief lage bemesting uit de voeten, maar je moet dat wel durven en leren de mest van het eigen bedrijf goed te benutten. Binnen K&K is die durf er.” Kortom: het kunnen ontwikkelen van kennis en de schakel zijn tussen wetenschap en praktijk, dat zijn de belangrijkste drijfveren voor de drie adviseur om deel te nemen aan K&K. De drie adviseurs en melkveehouder Marinus de Vries bespreken met elkaar het thema ruwvoer en saldo-optimalisatie; een thema dat volop aandacht krijgt binnen K&K. Wat kan de dagelijkse praktijk op dit gebied leren van K&K?

Planning ver te zoeken

Met de eerste zonnestrallen gaat het kriebelen. De maaier en hark komen uit de schuur en melkveehouders stuiven massaal het land op. De adviseurs constateerden een drukte van jewelste in het veld, toen begin mei de lentezon zich aandeed. Sjon de Leeuw: “Deze veehouders vragen zich niet af welk gewas zij willen oogsten en gaan domweg aan de slag. Dan ontstaan er kuilen als pannenkoeken, waar de koe niks mee kan. Durf te wachten op een snede waar de koeien wat mee kunnen.”

Veehouder Marinus de Vries heeft de eerste

VEENWEIDE

In het veenweidegebied kunnen veehouders met een relatief lage bemesting uit de voeten, maar dan moeten zij wel leren de mest van het eigen bedrijf goed te benutten.

Foto: Geesje Rotgers

mooi-weer-periode overgeslagen. “Maar het kriebelde wel”, geeft hij toe. Zo heeft hij de zonnige periode kunnen benutten voor een mooier gewas, met onder meer betere suikers, meer structuur en een verdunning van de hoeveelheid ruw eiwit door de toename in massa. Het product is hierdoor efficiënter te benutten voor het vee, met name voor wat betreft de stikstof en het ruw eiwit.

Vlak voor er regen was voorspeld, heeft De Vries gemaaid. Het gras was op tijd binnen en de drijfmestgift is vervolgens mooi ingeregend. “Ik houd de vijfdaagse weersverwachting van Meteoconsult goed in de gaten en stem daarop mijn maaimomenten af. Daarbij let ik niet zozeer op het percentage regenkans, maar meer op de voorspelde hoeveelheid regen.”

De angst onder veehouders op een misoogst door nattigheid is duidelijk diep geworteld, waardoor zij met mooi weer massaal het veld intrekken en geen risico nemen. Bedrijfsadviseurs zouden veehouders ervan moeten overtuigen dat aan het goed volgen van de weersverwachtingen veel te verdienen valt.

Maak groeitrappen

Wat de adviseurs ook opvalt is dat menig veehouder de schaar er flink inzet: alle percelen grasland worden achterelkaar gekortwiekt. “Vervolgens worden de koeien op de kale weide gezet”, constateert Barend Meerkerk. Dat deze bedrijven niet de hoogste saldo's halen staat voor

de adviseurs buiten kijf. “Zorg dat veehouders groeitrappen maken”, adviseert Meerkerk zijn collega's. En het weiden van de koeien moet voorrang hebben boven het maaien. Genoeg gras voor de weidende koeien en genoeg goed gras in de kuil vraagt voor een precieze planning van wanneer op welke percelen geweid en gemaaid moet worden. Bedrijfsadviseurs besteden daar te weinig aandacht aan bij hun klanten.

Veehouder Marinus De Vries is een van de weinige veehouders die (nog) gebruik maakt van de graslandkalender. Verder hanteert hij drie groeitrappen. Deze zijn dit jaar met een tussentijd van steeds een week gemaaid. Door een dergelijke spreiding in het maaien is er steeds voldoende gras van genoeg lengte voor beweiding beschikbaar. Bovendien kunnen veehouders bij een dergelijke spreiding de vaak beperkte capaciteit van hun machinepark beter benutten.

Minder royaal met kunstmest

Het aloude idee dat er met minder kunstmest minder groeit blijft hardnekkig. Daarnaast verdelen veehouders de hoeveelheid kunstmest evenredig over de percelen, zonder rekening te houden met het gebruik en de aard van de grond. Zonde, vindt Ton Derks. “Dat kost alleen maar geld. Veehouders moeten bij de bemesting rekening houden met het gebruik van het perceel: percelen voor beweiding kunnen met ongeveer 100 kg minder KAS toe, dan maaipercelen. En dat scheelt al gauw 30 euro per hectare.” Boven-

dien geeft het overdreven strooien op weidepercelen een slechtere kwaliteit gras. Het hogere ruweiwitgehalte geeft kans op lebmaagdraaiingen, een hoog ureumgehalte in de melk en hogere mestafzetkosten door de hogere forfaitaire mestproductie.

Verder wordt de nawerking van de drijfmest vaak vergeten en voor de tweede snede volgt opnieuw een flinke dosis kunstmest. Ook met het stikstofleverende vermogen van de grond wordt vaak weinig rekening gehouden. Percelen waar het gras 'altijd gemakkelijker groeit' hebben een hoger stikstofleverend vermogen en kunnen met een lagere stikstofgift toe. Derks: "Wat ik dit jaar voorzie is dat op veel bedrijven in juli de kunstmestzak al leeg is, zodat in het najaar niks meer gestrooid mag worden met een slechte kwaliteit najaarsgras als gevolg (dit geldt op zandgrond. Op veengrond is het juist beter om in de herfst geen kunstmest meer te strooien). Bedrijfsadviseurs moeten veehouders helpen bij het berekenen van een goede verdeling over de percelen en het seizoen. En op bedrijven die stikstof tekort komen, is de teelt van grasklaver een mooie aanvullende optie."

Aandacht voor de kuil

Ook voor de opslag in de kuil hebben de drie adviseurs de nodige adviezen. Barend Meerkerk: "Als er grote partijen gemaaid moeten worden, laat het dan de loonwerker doen. Er wordt anders veel te lang gedaan over het maaien en schud-den, waardoor de veldverliezen groot zijn en er geen homogeen product in de kuil komt (of zorg voor voldoende capaciteit van de eigen machines)." Ton Derks is voorstander van twee sneden over elkaar inkuilen. "Als je goed plant kun je twee kwaliteiten (krachtvoer en structuur) in één kuil stoppen. Ook voordroog en maïs is een mogelijkheid. "Het is wel een kwestie van goed uitrekenen hoe hoog de kuil tussen de kuilmuren moet komen te liggen." Ook zuinigheid in de hoeveelheid kuilplaat wordt geconstateerd, waardoor de kuil te hoog wordt. De Leeuw: "Zorg ervoor dat veehouders voldoende opslagcapaciteit hebben en dan liever vijf kleinere kuilen dan twee grote. Je kunt zo ook kiezen

GRASLAND-KALENDER

Veehouder Marinus De Vries is een van de weinige veehouders die (nog) gebruik maakt van de graslandkalender.

Foto: Geesje Rotgers

welke kwaliteit je wanneer voert. De omvang van de kuil moet in overeenstemming zijn met de omvang van de veestapel. Daar schort het nog wel eens aan."

Maïs: aandacht voor fosfaat

Een goede grondbewerking is onontbeerlijk geworden, nu lagere bemestingsniveaus gelden. Met het gebruik van de bedrijfsspecifieke excretie kan vaak extra fosfaatruimte worden gecreëerd. "Veel adviseurs denken te gemakkelijk over de fosfaatgift aan maïs", vindt Sjon de Leeuw. "Zij realiseren zich niet dat een relatief hoge fosfaatgift op gronden met een slechte structuur kan leiden tot een abnormaal hoge hoeveelheid fosfaat en weinig eiwit in het eindproduct. Deze minder efficiënte fosfaatbenutting kan betekenen dat het bedrijf vastloopt aan de fosfaatkant en mest moet afvoeren en fosfaatarm moet voeren." En als de maïs begint te rijpen laten veehouders zich nogal eens leiden door de loonwerker die aan het werk wil. Een goede controle om het juiste oogstmoment te bepalen schiet er dan bij in.

Grond is een duur productiemiddel

Veehouders kopen het gemakkelijk aan en benutten het vervolgens niet optimaal. Die conclusie trekken de adviseurs Ton Derks, Sjon de Leeuw en Barend Meerkerk. Zij schatten dat de gemiddelde veehouder met de huidige ruwvoerprijzen bij een goed mineralenmanagement 300 tot 400 euro per hectare meer kan verdienen. De winst zit met name in een betere kwaliteit ruwvoer, waardoor minder krachtvoer en ruwvoer aangekocht hoeft te worden. En een besparing op kunstmest en mestafzetkosten. Nu worden de extra verdiensten op de melk op teveel bedrijven meteen weer verloren bij de ruwvoerwinning.

